

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

بسمه تعالی

امتحانات تجدیدی - شهریور ۱۳۸۹

پاسخنامه

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

پایه :	۱	موضوع :	نحو ۱
تاریخ :	۸۹/۶/۲۵	ساعت :	۱۰/۳۰

نامه کتاب: هدایه از الخاتمه فی التوابع تا آخر و کل کتاب صمدیه

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریفی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریفی ۲ نمره)

تستی:

۱. نقش «أنا» در جمله «أجلس أنا» چیست؟ ب ۱۵/۷ (۱: ۲)
 - أ. مفعول ☐
 - ب. تأکید فاعل ☒
 - ج. فاعل ☐
 - د. ضمیر متکلم ☐
۲. کدام یک از کلمات زیر اسم عین است؟ د ۴۳۸ (ع: ۱: ۲)
 - أ. ضَرْب ☐
 - ب. ضارب ☐
 - ج. معرّف ☐
 - د. زَيْد ☒
۳. کدام گزینه درست است؟ د ۵۰۹
 - أ. تمییز عدد هفت، جمع و منصوب است ☐
 - ب. تمییز عدد هزار، جمع و مجرور است ☐
 - ج. تمییز عدد صد، مفرد و منصوب است ☐
 - د. تمییز عدد یازده، مفرد و منصوب است ☒
۴. در جمله «عَلِمْتُ لَزِيدًا قَائِمًا» کدام یک از موارد زیر صورت گرفته است؟ ب ۵۶۸ (ع: ۳: ۱)
 - أ. تنازع ☐
 - ب. تعلیق ☒
 - ج. الغاء ☐
 - د. اشتغال ☐

تشریحی:

۱. جملات دارای محلّ اعراب را نام ببرید. ۵۷۴ (ع: ۱: ۱)
 ۱. جمله خبریه. ۲. جمله حالیه. ۳. جمله ای که مفعول به واقع می شود. ۴. جمله ای که جواب شرط جازم باشد. ۵. جمله تابع مفرد و جمله ای که تابع جمله ای واقع شود که دارای محلّ اعرابی است. ۶. جمله مضاف الیه.
۲. حکم الحاق «تا» تأنیث در موارد زیر را از جهت وجوب، جواز و عدم جواز بیان کنید. ۴۴۹/۴ (ع: ۱: ۲)
 - أ. ذهب زينب؛ ج. واجب
 - ب. الشمس طلعت؛ ج. واجب
 - ج. طلعت الشمس؛ ج. جائز
 - د. دخلت الدار هند؛ ج. جائز
۳. أ. کدام یک از افعال ناقصه، هیچ گاه به صورت تامّه استعمال نمی شود؟ ب. جمله «لَمْ أَكُ بَغِيًّا» را ترکیب نمایید. ۴۵۹ (ع: ۱: ۲)

أ. فِتْي، ليس و زال. ب. لَمْ: از ادات جزم. اک: فعل ناقصه مخفف أَكُن که اسمش ضمیر «أنا» مستتر است. بغيًّا: خبر أَكُ.
۴. أ. مستثنای مفرّع را تعریف کرده، حکم اعراب آن را بیان کنید. ۴۹۵ (ع: ۱: ۲)

در مستثنی به «الأ» اگر مستثنی منه ذکر نشود، آن را مفرّع می نامند. در این حالت، اعراب آن به حسب عوامل خواهد بود.

ب. اعراب مستثنی به «خلا» و «عدا» و «حاشا» در حالات مختلف چگونه است؟ ۴۹۶

در صورتی که این ادات استثناء فعل باشند، مستثنی منصوب خواهد بود و در صورتی که حرف باشند، مستثنی، مجرور است.

۵. چهار مورد از موارد وجوب استتار فاعل را نام ببرید. ۴۴۸ (ع: ۱ د: ۲)

۱. فعل امر صیغه مفرد مذکر مخاطب. ۲. مضارعی که با «تا»ی خطاب شروع می‌شود (صیغه مفرد مذکر مخاطب). ۳. صیغه ۱۳ مضارع (متکلم وحده - مضارعی که با همزه شروع می‌شود). ۴. صیغه ۱۴ مضارع (متکلم مع الغیر - مضارع که با نون شروع می‌شود). ۵. فعل استثناء. ۶. فعل تعجب.

۶. شرایط عمل «ما و لا» شبیه به لیس را بنویسید. ۴۶۳ (ع: ۱ د: ۲)

۱. بقاء نفی. ۲. تأخر خبر از اسم. ۳. در «ما»، «إن» زایده نیامده باشد. ۴. در «لا» اسم و خبر، نکره باشند.

۷. أ. علامات تأنیث لفظی را همراه با مثال بنویسید. ب. در تأنیث تقدیری چه علامتی در تقدیر گرفته می‌شود؟ هدایه/۱۸۲ (ع: ۱ د: ۲)

أ. ۱. الناء (الممدودة) مانند: فاطمة یا طلحة. ۲. الف مقصورة مانند: حبلى. ۳. الف ممدودة مانند: حمراء و صفراء. ب. فقط «تاء» در تقدیر گرفته می‌شود.

۸. فعل «ما لم یسم فاعله» را تعریف کنید و برای ماضی و مضارع آن مثال بزنید. هدایه ۲۳۳ (ع: ۱ د: ۲)

این فعل در واقع همان فعل مجهول است که فاعل آن حذف شده و «مفعول به» جانشین «فاعل» شده است. و تنها به متعدی اختصاص دارد. ماضی مانند: ضَرَبَ وحیدٌ. مضارع مانند: يُضَرَّبُ وحیدٌ (نائب فاعل)

۹. حروف تحضیض را نام ببرید. معنای آنها در صورتی که بر فعل ماضی یا مضارع دربیاید، چگونه است؟ ۳۰۶ (ع: ۱ د: ۲)

حروف تحضیض عبارتند از: «هَلَّا - أَلَّا - لَوْلَا - أَلَمَّا»

در صورتی که بر فعل ماضی درآیند به معنای ملامت کردن به کار می‌روند و در صورتی که بر فعل مضارع درآیند به معنای حث و تشویق بر فعل بکار می‌روند.